

UTVRĐIVANJE OBRAZOVNIH INTERESA I POTREBA KAO PREDUVJET KVALITETE DOKTORSKIH STUDIJA ZAŠTITE U HRVATSKOJ

DEFINING EDUCATIONAL INTERESTS AND NEEDS AS A QUALITY
REQUIREMENT FOR SAFETY DOCTORAL PROGRAMS IN CROATIA

prof. dr. sc. Vesna Nikolić

vesna.nikolic@znrak.ni.ac.rs

Univerzitet u Nišu, Fakultet zaštite na radu u Nišu
Niš, Čarnojevića 10a, 18000 Niš, Srbija

prof. dr. sc. Mirko Markič

mirko.markic@fm-kp.si

Univerza na Primorskem, Fakulteta za management Koper
Koper, Slovenija

mr. sc. Josip Taradi

josip.taradi@gmail.com

Čakovec, Hrvatska

UDK:

Izvorni znanstveni rad/*Original Scientific Paper*

Primljeno:

Prihvaćeno:

SAŽETAK

Cilj istraživanja utvrditi je obrazovne interese i potrebe za poslijediplomski sveučilišni znanstveni doktorski studij zaštite u Hrvatskoj. To je ključni preduvjet kvalitete doktorskih studija zaštite u Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno online anketom, u razdoblju od 1.10.2012. do 31.12.2012. godine, na reprezentativnom uzorku stručnjaka zaštite zaposlenih u poslovnim organizacijama i javnim i državnim institucijama u Hrvatskoj. Rezultati istraživanja potvrđuju postavljene hipoteze. Među stručnjacima zaštite u Hrvatskoj postoji značajni interes za doktorski studij zaštite. Izuzetno značajnih 43,36 % stručnjaka zaštite u Hrvatskoj jako je zainteresirano i potencijalni su kandidati za doktorski studij zaštite. Prema većini ocjena stručnjaka zaštite postoji potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj. Da u Hrvatskoj ima potrebe za doktorski studij zaštite smatra 44,69 %, a da ima izuzetne i hitne potrebe smatra 36,73 % stručnjaka zaštite u Hrvatskoj. Postoje povezanosti između interesa i potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj i karakteristika osobnog profila stručnjaka zaštite u Hrvatskoj. Statistički je potvrđena izrazito značajna pozitivna korelacija između interesa za doktorski studij zaštite ispitanika i ocjena potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj.

Ključne riječi: doktorski studij, interesi, kvaliteta, obrazovne potrebe, upravljanje znanjem, zaštita.

1. UVOD

1.1. Predmet istraživanja

Rasprave o kvaliteti u bilo kojem području ljudskog rada i djelovanja vode do problema i značaja obrazovanja i učenja. Obrazovanje se nalazi u osnovi kvalitete koja se ostvaruje u području zaštite i sigurnosti radne i životne sredine, ali se, istovremeno, brine i za vlastitu kvalitetu i njezino unapređivanje (obrazovanje za kvalitetu i kvaliteta u obrazovanju). Takva

dvojna uloga čini problem kvalitete u obrazovanju složenijim za njegovo promišljanje. Potrebno je širenje pokreta i prihvaćanje koncepcija i filozofije kvalitete na svim razinama, u svim područjima zaštite i svim segmentima obrazovnog sustava (formalnog i neformalnog) kako bi se osigurala kvaliteta u obrazovanju za zaštitu i sigurnost radne i životne sredine kao značajne pretpostavke održivog razvoja u budućnosti [8].

Znanje je zajednički i najvažniji sadržaj suvremenih znanstvenih teorija i praktičnih smjernica za povećanje konkurentnosti pojedinca i društva koje predvode: održivo društvo [1], zeleno društvo [17], učeće društvo [4], inovacijsko društvo [3] i informacijsko društvo [16].

Fokus istraživanja i rada usmjeren je prema najvišoj razini formalnog obrazovanja - području kvalitete doktorskih studija zaštite, preciznije prema utvrđivanju obrazovnih potreba i interesa kao temeljne odrednice kvalitete doktorskih studija zaštite. Obzirom da utvrđivanje obrazovnih potreba predstavlja početni korak svake obrazovne akcije (poslije koje slijede drugi koraci obrazovnog/andragošskog ciklusa: oblikovanje planova i programa, realizacija, praćenje i vrednovanje [11]), jasno je da svaka organizirana i sustavna obrazovna aktivnost, pa tako i doktorskih studija, mora početi od utvrđivanja obrazovnih potreba.

Potrebe¹, posebno potrebe za obrazovanjem su temeljno društveno pitanje, imaju prvorazredni društveni značaj, ulaze u prirodu društvenih odnosa, položaja čovjeka u društvenoj podjeli rada, u tijesnoj su vezi sa prirodom i sadržajem rada, ali i prirodom i sadržajem djelovanja ljudi izvan svijeta rada. Teorijska misao usmjerava sagledavanje potreba u kontekstu danog društva jer potrebe ne postoje u vakuumu već su organski povezane sa sustavom rada, društvenih odnosa i razvojem društva. Posebno su značajna istraživanja obrazovnih potreba u andragogiji koja vode do projekcije razvoja kadrova u različitim područjima ljudske djelatnosti [11, 13, 14]). Takva istraživačka pažnja intenzivirana je promatranjem konceptualne osnove cjeloživotnog obrazovanja [14]. Koncept obrazovnih potreba postao je popularan jer proizlazi iz životno determiniranih činjenica te je nesumnjiva njegova aktualnost u suvremenom društvu rizika, kriza i recesije. Obzirom na brojne probleme i teškoće u definiranju obrazovnih potreba, za potrebe istraživanja u radu potrebe su promatrane kao proces i rezultat šire motivacijske sfere čije zadovoljenje ili nezadovoljenje utječe na ponašanje društvenih grupa i pojedinaca².

Potrebe se zbog svog značaja često dovode u vezu sa interesima i, šire promatrano, s motivacijskom sferom osobnosti (motivi, interesi, voljne osobine, ideali). No, i pored toga što se u teorijskim analizama ukazuje na evidentne razlike između potreba i interesa, može se reći da pored ostalih fenomena, zapravo čine strukturnu komponentu motivacije. Teorijska istraživanja uspostavila su različite relacije potreba i interesa. Ima autora koji ove dvije znanstvene kategorije shvaćaju kao sinonime, drugi smatraju da su interesi osnovna temeljna sveobuhvatna kategorija u koju se uključuju sve ostale kategorije, pa i potrebe, i treća grupa autora, čija stajališta se sa sklonošću prihvaćaju, izražavaju se u shvaćanju da su potrebe znatno šira kategorija od interesa, i da interesi, zapravo, imaju svoje korijene u potrebama [9]. Potrebe i interesi nisu identične kategorije, ali su međusobno usko povezane. Svojevrsna povezanost i uvjetovanost obrazovnih potreba i interesa za poslijediplomskim usavršavanjem u području zaštite uvjetovala je definiranje i okvir istraživačkog problema. U radu su interesi promatrani u širem kontekstu društvenog i individualnog razvoja. Postojanje interesa mobilizira ljude na učenje i obrazovanje, kao što je moguće i obrnuto - da nedostatak interesa

¹ U određivanju pojma potrebe ne postoji ni približna suglasnost među autorima. Autori ih izjednačavaju (posebno u psihologiji) sa motivima, željama, čežnjom, sa ciljem i zadatkom koji treba izvršiti u pojedinim razdobljima života, sa vrijednosnim orijentacijama i dr. Često se određuju kao nedostatak, što ima svoje korijene u Platonovoj opservaciji potreba. Takva stajališta susreću se i kod određivanja obrazovnih potreba [5]. Nalazi se da su u pravu oni autori koji ukazuju da su potrebe ne samo subjektivni odraz u svijesti ljudi određenog nedostatka, već i da su one objektivno društveno uvjetovane stupnjem razvoja proizvodnih snaga društva i kvalitetom sustava društvenih odnosa [14].

² Prema Savićeviću [14] u pitanju su dinamičko-aktivistički procesi objektivno-subjektivnog odraza stvarnosti i pokretačka snaga razvoja društva i pojedinca.

smanjuje napore i dobivene rezultate u učenju i obrazovanju grupa i pojedinaca. U andragoškom procesu manifestira se vrlo slojevito društvena determiniranost obrazovnih interesa i njihovo prelamanje u subjektivnoj svijesti određene kategorije polaznika. Razvoj je značajan atribut interesa. Jedni interesi nestaju, drugi nastaju. Jačanje ili slabljenje pojedinih interesa ne odnosi se samo na pojedinca, već i na društvene grupe. Moguća je konverzija pojedinačnih i grupnih interesa u opće, kao što je moguća interiorizacija općih i grupnih interesa pojedinca. Savićević [15] ukazuje na značajnost fenomena integracije interesa, bez kojeg se ne može govoriti o širenju pluralizma interesa koji postaje i održava se na nizu zajedničkih interesa i povezano sa njima zajedničkih vrijednosti.

Sa stajališta okvira znanstvenih disciplina koje se bave različitim problemima zaštite i sigurnosti radne i životne sredine, s jedne strane i znanosti o obrazovanju, a posebno suvremene filozofije upravljanja znanjem s druge strane, ključno je pitanje u kojoj mjeri zadovoljenje obrazovnih potreba i interesa za doktorskim studijima zaštite može dovesti do promjena u društveno ekonomskoj osnovi i razvoju društva, u kojoj se mjeri projektiranjem obrazovnih potreba mogu predviđati promjene u razvoju sustava zaštite i sigurnosti i poboljšanju kvaliteta rada i života uopće. U znanosti se uviđa međuzavisnost razvoja i zadovoljenja obrazovnih potreba. Svakako, razvoj će biti potpuniji ako programi obrazovanja i dokorskog usavršavanja odgovaraju suvremenim potrebama znanosti i prakse zaštite i šire, potrebama društva u prevenciji ili pak minimalizaciji rizika, kriza i borbi protiv recesije na putu prema održivom razvoju u budućnosti.

1.2. Kratki osvrt na slična istraživanja u regiji

"Istraživanje problematike rada i statusa inženjera sigurnosti" [2] donosi i saznanja o tome da više od polovice (53,18 %) inženjera sigurnosti u Hrvatskoj, po završetku svog studija sigurnosti, planira u budućnosti nastaviti visokoškolsko obrazovanje u području sigurnosti. Uz to, njih 11,61 % planira u budućnosti nastaviti visokoškolsko obrazovanje u nekom drugom području, pri čemu prednjače poslijediplomski studiji menadžmenta.

U Sloveniji je objavljeno više desetaka istraživačkih radova na temu organiziranosti i zaštite na radu. Ova problematika bila je u interesu inženjera sigurnosti od 1979. godine, kada je bilo provedeno prvo empirijsko istraživanje o organizaciji službe zaštite na radu u izabranom poduzeću [10]. Međutim, nedostaju istraživanja obrazovnih interesa i potreba za obrazovanje u zaštiti, uključujući i one za doktorski studij zaštite.

Razvoj teorije i prakse zaštite u Srbiji, a posebno polustoljetna tradicija visokoškolskog profesionalnog obrazovanja u uskoj su vezi sa velikim brojem provedenih istraživanja u ovom području [7]. To je posebno primjetno od sredine sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Većina tih radova su magistarske teze i doktorske disertacije obranjene na univerzitetima među kojima prednjači Fakultet zaštite na radu Univerziteta u Nišu. Osnovna metodološka orijentacija ovih radova bila je teorijsko-empirijska, povijesna i komparativna. Ostale karakteristike ovih istraživanja su usmjerenost na poslovanje i interdisciplinarnost. Zadnjih godina primjetan je veći interes istraživača za istraživanje problema učenja, obrazovanja i razvoja ljudskih resursa u različitim područjima zaštite i sigurnosti. Na žalost, još uvijek nedostaju radovi koji se ozbiljnije bave problemima obrazovnih potreba i interesa u ovom području. Mali je broj teoretičara obrazovanja u Srbiji koji su svoju pažnju usmjerili na probleme obrazovanja za zaštitu na radu i zaštitu od požara (Rančić, Nikolić), dok je primjetno veći broj autora koji se iz perspektive obrazovanja za zaštitu okoliša i održivi razvoj bave ovom problematikom (Andevski, Kunadačina, Nikolić, Orlović, Klemenović, Kamenov, i dr.).

2. METODOLOGIJA

2.1. Istraživački problem

Istraživački problem može se identificirati u vidu nedostatka aktualnih saznanja o obrazovnim interesima i potrebama za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj, čime nema ni preduvjeta za određivanje zahtjeva i razvoj kvalitete potencijalnih budućih doktorskih studija zaštite u Hrvatskoj.

2.2. Cilj

Cilj istraživanja, koje se provodi u sklopu međunarodnog znanstvenog istraživačkog projekta o problematici upravljanja znanjem u zaštiti, utvrditi je obrazovne interese i potrebe za poslijediplomski sveučilišni znanstveni doktorski studij zaštite (doktorski studij zaštite) u Hrvatskoj.

2.3. Hipoteze

H1: Među stručnjacima zaštite u Hrvatskoj postoji značajni interes za doktorski studij zaštite.

H2: Prema većini ocjena stručnjaka zaštite postoji potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj.

H3: Postoje povezanosti između interesa i potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj i karakteristika osobnog profila stručnjaka zaštite u Hrvatskoj.

2.4. Zadaci

Za ostvarenje cilja istraživanja i provjeru postavljenih hipoteza potrebno je provesti sljedeće istraživačke zadatke:

- 1) Izraditi instrument anketnog istraživanja: online anketni upitnik, s utvrđenim zavisnim i nezavisnim varijablama.
- 2) Provesti online anketno istraživanje, na utvrđenom uzorku.
- 3) Pripremiti prikupljene podatke i statistički ih analizirati.
- 4) Prikazati i interpretirati dobivene rezultate, uz raspravu i zaključak.

2.5. Metode, tehnike i instrumenti

S obzirom na klasifikaciju metoda pedagoškog istraživanja po Šmidtu, kojom su prema Mužiću izbjegnute pojedine nedosljednosti nekih drugih klasifikacija [6] u istraživanju je korištena deskriptivna metoda. Polazeći od vrsta postupaka za prikupljanje podataka koje navodi Mužić [6] od tehnika je u istraživanju korišteno anketiranje i anketni upitnik kao istraživački instrument za prikupljanje aktualnih i izvornih podataka.

Anketa je po vrsti opisno-analitička, po načinu pismena i mrežna (online), dobrovoljna i u potpunosti anonimna za ispitanike. Kao oblik instrumenta anketnog istraživanja korišten je online anketni upitnik.

Za anketno istraživanje i analizu rezultata utvrđuju se sljedeće varijable:

Nezavisne varijable: I. Osobni profil ispitanika: 1. Spol, 2. Dob, 3. Razina stručne spreme, 4. Smjer stručne spreme, 5. Zaposlenje, 6. Mjesto stanovanja u županiji, 7. Osobna ocjena i zadovoljstvo znanjem u zaštiti.

Zavisne varijable: II. Interes i potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj: 8. Interes za doktorski studija zaštite u Hrvatskoj, 9. Ocjena potrebe za doktorski studija zaštite u Hrvatskoj.

Kao ispitanici u anketnom istraživanju određeni su stručnjaci za zaštitu zaposleni u poslovnim organizacijama te javnim i državnim institucijama u Hrvatskoj, koji čine populaciju od 3000 osoba.

Za statističku analizu podataka korištene su metode deskriptivne (opisne) statistike, kao i

metode inferencijalne (analitičke) statistike koje omogućuju da se na osnovi podataka iz uzorka zaključuje o karakteristikama cijele populacije.

Za statističku analizu rezultata istraživanja korištene su: frekvencija (N), postotak (%), suma (Σ), aritmetička sredina, prosječna vrijednost (M), standardna devijacija populacije (σ), koeficijent varijabilnosti populacije (V) izražen u postocima (%), Pearson-ov koeficijent korelacije (r) za testiranje povezanosti (korelacija) između utvrđenih zavisnih i nezavisnih varijabli istraživanja.

2.6. Podaci o anketnom istraživanju

Anketno istraživanje kao online anketa provedeno je u razdoblju od tri mjeseca, od 1.10.2012. do 31.12.2012. Obavijest i poziv za anketno istraživanje, sa linkom na online anketni upitnik, dostavljen je ispitanicima iz uzorka elektroničkom poštom.

Online anketa je bila postavljena na internetskoj stranici Sveučilišnog računskog centra (SRCE) Sveučilišta u Zagrebu, na adresi: <http://limesurvey.srce.hr/index.php?sid=52866>

U istraživanju je ukupno sudjelovalo 452 ispitanika (N = 452) što čini 15,07 % populacije.

Minimalni znanstveni uzorak, s obzirom na prosječni koeficijent varijabilnosti zavisnih varijabli od 26,37 % iznosi $n_z = 46$.

Dobiveni uzorak ispitanika, osim po veličini, može se smatrati reprezentativnim i po drugim značajnim karakteristikama s obzirom na cilj istraživanja (dobna skupina, razina stručne spreme, smjer stručne spreme, mjesto stanovanja u županiji).

3. REZULTATI

3.1. Osobni profil ispitanika (nezavisne varijable)

3.1.2. Spol

Muški ispitanici su u većini od 68,58 %, dok žene čine manjinu od 31,42 %..

3.1.2. Dobna skupina

U najmlađoj dobnoj skupini (do 30 godina) je 17,92 % ispitanika, u dobnoj skupini od 31 do 40 godina najviše je ispitanika (40,04 %), od 41 do 50 godina je 27,21%, dok je u najstarijoj dobnoj skupini (preko 50 godina) najmanje ispitanika (14,82 %).

3.1.3. Razina stručne spreme

Studenti specijalističkog diplomskog stručnog studija čine 11,28 %, a studenti sveučilišnog diplomskog studija 1,55 % ispitanika. Najzastupljeniji, sa 43,81 % su ispitanici koji imaju visoku stručnu spremu po starom obrazovnom sustavu (dipl. ing. i sl.). Drugu razinu bolonjskog obrazovanja i to završen specijalistički diplomski stručni studij ima 14,60 %, a završen sveučilišni diplomski studij 5,53 % ispitanika. Značajni dio (13,50 %) ima završen poslijediplomski stručni studij po starom sustavu, dok završeni poslijediplomski sveučilišni specijalistički studij po novom sustavu ima 6,19 % ispitanika. Među ispitanicima ima i devet (1,99 %) magistara znanosti te sedam doktora znanosti (1,55 %), ali u drugim znanstvenim područjima (ne zaštite).

3.1.4. Smjer stručne spreme

Velika većina (72,12 %) ispitanika ima smjer stručne spreme u području zaštite (studij sigurnosti i zaštite). Slijedi tehnički smjer sa 13,72 % i društveni smjer sa 13,27 %. Ostali smjerovi zastupljeni su u 0,88 % i medicinskim smjerom u većini.

3.1.5. Zaposlenje

Nezaposlenih je 7,74 % ispitanika. Među zaposlenima, najviše (49,56 %) je zaposleno u gospodarskom sektoru, u javnom ili državnom sektoru zaposleno je 35,62 %, dok je u sektoru visokog obrazovanja i znanosti zaposleno značajnih 7,08 % ispitanika.

3.1.6. Mjesto stanovanja u županiji

Ispitanici - stručnjaci zaštite su iz svih županija u Hrvatskoj. Najviše (24,55 %) ih stanuje u Gradu Zagrebu, slijedi Međimurska županija sa 13,94 % i Varaždinska županija sa 11,28 %. Više od 5 % čine ispitanici iz Karlovačke županije (6,64 %), Zagrebačke županije (6,42 %), Koprivničke županije (5,97 %) i Primorsko-goranske županije (5,75 %), dok su ostale županije zastupljene s manje od 5 %.

3.1.7. Osobna ocjena i zadovoljstvo znanjem o zaštiti

Ocjenjujući svoje znanje o zaštiti izuzetno nezadovoljno je tek 1,55 % stručnjaka zaštite ali ih je nezadovoljno značajnih 10,62 %. Neodređenu ocjenu daje 15,27 % ispitanika. Većina stručnjaka zaštite (61,50 %) zadovoljno je svojim znanjem u zaštiti, ali ih je ipak samo 11,06 % time izuzetno zadovoljno.

3.2 Obrazovni interes i potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj (zavisne varijable)

3.2.1. Interes za doktorski studij zaštite

Tablica 1. Interes za doktorski studij zaštite

Interes za doktorski studij zaštite:		N	%
1.	uopće nisam zainteresiran/a za doktorski studij zaštite	42	9,29
2.	načelno sam zainteresiran/a za doktorski studij zaštite	205	45,35
3.	jako sam zainteresiran/a i potencijalni sam kandidat za doktorski studij zaštite	196	43,36
4.	već sam polaznik doktorskog studija u nekom drugom znanstvenom području, ali ne zaštite	6	1,33
5.	već sam polaznik doktorskog studija zaštite	3	0,66
-	bez odgovora	0	0,00
aritmetička sredina (M)		2,39	Σ 452 100,00
standardna devijacija (σ)		0,70	koeficijent varijabilnosti (V) % 29,34

Izvor: Izvorno autorsko

Za doktorski studij zaštite uopće nije zainteresirano svega 40 (9,29 %) ispitanika - stručnjaka zaštite u Hrvatskoj.

Načelno je zainteresirano 205 (45,35 %), dok je jako zainteresirano i potencijalni su kandidati za doktorski studij zaštite 196 (43,36 %) ispitanika.

Već su polaznici doktorskog studija u nekom drugom znanstvenom području, ali ne zaštite 6 (1,33 %) ispitanika, a već su polaznici doktorskog studija zaštite njih 3 (0,66 %).

Aritmetička sredina (M) iznosi 2,39, uz vrijednost standardne devijacije (σ) = 0,70 i koeficijent varijabilnosti (V) = 29,34 %.

H1: Među stručnjacima zaštite u Hrvatskoj postoji značajni interes za doktorski studij zaštite. Hipoteza se prihvata.

3.2.2. Potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj

Tablica 2. Ocjena potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj

Ocjena potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj:		N	%
1.	u Hrvatskoj uopće nema potrebe za doktorski studij zaštite	13	2,88
2.	Hrvatskoj nema posebne potrebe za doktorski studij zaštite	20	4,42
3.	neodređeno, ne znam	51	11,28
4.	u Hrvatskoj ima potrebe za doktorski studij zaštite	202	44,69
5.	u Hrvatskoj ima izuzetne i hitne potrebe za doktorski studij zaštite	166	36,73
-	bez odgovora	0	0,00
aritmetička sredina (M)		4,08	Σ 452
standardna devijacija (σ)		0,95	koeficijent varijabilnosti (V) % 23,40

Izvor: Izvorno autorsko

Ocjenjujući potrebu doktorskog studija zaštite u Hrvatskoj tek 2,88 % stručnjaka zaštite smatra da u Hrvatskoj uopće nema potrebe za doktorski studij zaštite, a 4,42 % smatra da nema posebne potrebe za takav studij, što je ukupno 7,30 %.

S druge strane, najviše ispitanika (44,69 %) ocjenjuje da u Hrvatskoj ima potrebe za doktorski studij zaštite uz još 36,73 % koji smatraju da ima izuzetne i hitne potrebe za takav studij u Hrvatskoj, što je ukupno 81,42 %.

Neodređeno je 11,28 %.

Aritmetička sredina (M) iznosi 4,08, uz vrijednost standardne devijacije (σ) = 0,95 i koeficijent varijabilnosti (V) = 23,40 %.

H2: Prema većini ocjena stručnjaka zaštite postoji potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj. Hipoteza se prihvaća.

3.2.3. Povezanost interesa i potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj

Testirane su statistički značajne povezanosti (korelacije) između interesa za doktorski studij zaštite i ocjena potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj, kao i ostalih nezavisnih varijabli.

Korelacije su testirane Pearson-ovim koeficijentom korelacije (r).

Granične vrijednosti koeficijenta korelacije (r):

Stupnjevi slobode ($N - 2$) = 452 - 2 = 450

Razine značajnosti korelacije:

** Izrazito značajna korelacija - rizik prihvaćanja postojanja korelacije između dva pokazatelja je manji od 1% (P 0,01), $r \geq 0,128$

* Značajna korelacija - rizik prihvaćanja postojanja korelacije između dva pokazatelja je manji od 5% (P 0,05), $r \geq 0,098$.

Tablica 3. Povezanost interesa i potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj

Povezanost interesa i potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj		Ocjena potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj
Interes za doktorski studij zaštite		0,521**
Nezavisne varijable	Zavisne varijable	

	8. Interes za doktorski studij zaštite	9. Ocjena potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj
1. Spol	0,034	-0,002
2. Dobna skupina	-0,131**	-0,064
3. Razina stručne spreme	0,128**	0,081
4. Smjer stručne spreme	-0,182**	-0,159**
5. Zaposlenje	-0,020	0,085
6. Mjesto stanovanja u županiji	-0,051	-0,078
7. Osobna ocjena i zadovoljstvo znanjem o zaštiti	0,065	0,113*

Izvor: Izvorno autorsko

Utvrđene su sljedeće povezanosti:

- Što je veći interes za doktorski studij zaštite ispitanika viša je i ocjena potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj.
- Što je viša dobna skupina ispitanika interes za doktorski studij zaštite pada.
- Što je viša razina stručne spreme ispitanika interes za doktorski studij zaštite raste.
- S obzirom na smjer stručne spreme, ispitanici koji imaju smjer zaštite (studij sigurnosti i zaštite) iskazuju veći interes za doktorski studij zaštite i daju više ocjene potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj, nego ispitanici drugih smjerova (tehnički, društveni, ostalo).
- Što je viša ocjena i zadovoljstvo znanjem o zaštiti ispitanika viša je i ocjena potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj.

H3: Postoje povezanosti između interesa i potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj i karakteristika osobnog profila stručnjaka zaštite u Hrvatskoj. Hipoteza se prihvaća.

4. RASPRAVA I ZAKLJUČAK

Obrazovanje nije dodatak kvaliteti, već temelj kvalitete. I to temelj shvaćen u pripremanju za funkcije rada, ali i temelj u restrukturiranju rada i suočavanju s novim rizicima i izazovima kojima je izloženo suvremeno društvo. Otuda se obrazovne potrebe mogu promatrati kao temeljno pitanje društva i njegove borbe protiv recesije. To znači da obrazovne potrebe nužno moramo proučavati u danim društvenim okolnostima, a ne ih promatrati kao apstraktni fenomen koji se javlja neovisno od društva, svijeta rada i izazova turbulentnog gospodarskog okruženja. I sustav zaštite i obrazovanje imaju tri dimenzije: prošlost, sadašnjost i budućnost. Sa stajališta vremenskih dimenzija koje imaju dugoročni karakter obrazovne potrebe se u sustavu zaštite ljudi, imovine i okoliša brže razvijaju nego što se očekuje. Treba odbaciti tezu o spontanom javljanju i zadovoljavanju obrazovnih potreba. Ako se potrebe shvaćaju u evolucijskom smislu, onda se ne može odreći znanstvenog pristupa u njihovom tumačenju, planiranju, utvrđivanju i zadovoljenju.

Postavljeni cilj istraživanja je ostvaren, utvrđeni su obrazovni interesi i potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj. Znanstvena metodika potvrdila se kao prikladna za predmet istraživanja i provjeru postavljenih hipoteza.

Na osnovi rezultata istraživanja sve postavljene hipoteze se prihvaćaju, pa se može zaključiti sljedeće:

- Među stručnjacima zaštite u Hrvatskoj postoji značajni interes za doktorski studij zaštite. Izuzetno značajnih 43,36 % stručnjaka zaštite u Hrvatskoj jako je zainteresirano i

potencijalni su kandidati za doktorski studij zaštite.

- Prema većini ocjena stručnjaka zaštite postoji potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj. Da u Hrvatskoj ima potrebe za doktorski studij zaštite smatra 44,69 %, a da ima izuzetne i hitne potrebe smatra 36,73 % stručnjaka zaštite u Hrvatskoj.
- Postoje povezanosti između interesa i potreba za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj i karakteristika osobnog profila stručnjaka zaštite u Hrvatskoj. Statistički je potvrđena izrazito značajna pozitivna korelacija između interesa za doktorski studij zaštite ispitanika i ocjena potrebe za doktorski studij zaštite u Hrvatskoj.

Analiza rezultata istraživanja daje osnove i za sljedeći opći zaključak:

- Stručnjaci zaštite u Hrvatskoj pokazali su izuzetnu zainteresiranost i osobni aktivni doprinos u istraživanju interesa za doktorski studij zaštite, potvrđujući time društvenu, stručnu i znanstvenu opravdanost istraživanja.
- Stručnjaci zaštite u Hrvatskoj svjesni su nedostatka doktorskog studija zaštite u Hrvatskoj.
- Stručnjaci zaštite u Hrvatskoj svjesni su potrebe osobnog i sustavnog znanstvenog razvoja zaštite u Hrvatskoj, za što je osnovni uvjet doktorski studij zaštite u Hrvatskoj.

Teorijski i strategijski, borba protiv recesije neposredno je povezana sa obrazovanjem i učenjem, a posebno sa obrazovnom politikom i njenim ostvarenjima na lokalnim, nacionalnim, regionalnim i međunarodnim razinama. Korisnici rezultata istraživanja mogu biti pojedinci, udruge, javne i državne institucije, te fakulteti u sastavu sveučilišta, u regiji i šire, koji izvode doktorske studije zaštite. Istraživanje, tematski i metodološki, može biti dobar model za slična istraživanja u državama regije i šire, što će omogućiti razmjenu i usporedbu rezultata istraživanja uz utvrđivanje interesa i potrebe za regionalni međunarodni doktorski studij zaštite.

Razvoj ljudskog kapitala na razini doktorskih studija zaštite predstavlja *sine qua non* razvoja teorije i prakse zaštite. Pitanje utjecaja znanja na poboljšanje performansi sustava zaštite, stimulaciju stvaralaštva i inventivnosti rada u ovom području, ne može se uspješno promatrati i shvatiti bez sagledavanja novina u svijetu znanosti, rada i promjena koje se događaju unutar profesija i društvenog okruženja. Budući znanstveni, društveni i profesionalni razvoj ne treba očekivati u statičnosti, već u dinamičnosti i promjenama. Zato je za ostvarivanje društvenih ciljeva borbe protiv recesije i ostvarivanje vizije održivog razvoja pretpostavka daljnji i stalni razvoj znanstveno-teorijskog sustava zaštite, transfer i diseminacija znanja u praksi te zadovoljenje obrazovnih potreba na kvalitativno novoj osnovi.

LITERATURA

1. Brown, L.R., Starke, L., *State of the world 1997: a World watch Institute report on progress toward a sustainable society*, World Watch Institute, New York, 2000.
2. Dolšak, L., Filipović, A. M., Taradi, J., "Istraživanje problematike rada i statusa inženjera sigurnosti", Zbornik radova, Prvi hrvatski sabor inženjera sigurnosti, str. 177-235, Hrvatsko društvo inženjera sigurnosti, Zagreb, 2010.
3. Dreyfuss, R. C., Zimmerman, D. L., First, H., *Expanding the boundaries of intellectual property: innovation policy for the knowledge society*, Lavoisier Librairie, Paris, 2001.
4. Faure, E., *Learning To Be: The World of Education Today and Tomorrow*, Unipub Inc, New York, 1972.
5. Kowles, M., S., *The Modern Practice in Adult Education*, Association Press, New York, 1970.
6. Mužić, V., *Metodologija pedagoških istraživanja*, Svjetlost, Sarajevo, 1979.
7. Nikolić, V., "Obrazovanje za zaštitu radne i životne sredine u Srbiji - praksa i razvoj", Zbornik radova, Fakultet zaštite na radu, Niš, 2005.
8. Nikolić, V., *Teorija i organizacija obrazovanja za zaštitu*, Fakultet zaštite na radu, Niš, 2011.
9. Pantić, D., *Priroda interesovanja*, Istraživačko izdavački centar Srbije, Beograd, 1980.

10. Pavlič, M., Markič Hrast, S., Primožič, N., Markič, M., "Organiziranost varnosti in zdravja pri delu v Republiki Sloveniji", Zbornik radova konferencije "Menadžment i sigurnost - M&S 2011", str. 222-232, Hrvatsko društvo inženjera sigurnosti, Čakovec, 2011.
11. Pastuović, N., *Obrazovni ciklus*, Andragoški centar, Zagreb, 1978.
12. Pavlović, V., *Savremeno društvo i politika*, Radnička štampa, Beograd, 1984
13. Samolovčev, B., Muradbegović, H., *Opšta andragogija*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1980.
14. Savićević, D., *Čovjek i doživotno obrazovanje*, Republički zavod za unapređenje školstva, Titoograd, 1983.
15. Savićević, D., *Priroda i karakteristike interesa u andragogiji*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Katedra za andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, Beograd, 1992.
16. Webster, F., "Information and the idea of an information society". *Information Society*, vol. 4, no.1, pp. 173-176, 2007.
17. Wissenburg, M., Wissenburg, M. L. J., *Green liberalism: The free and the green society*, UCL Press, London, 1998.

ZAHVALA

Rad predstavljen ovdje djelomično je podržan od Ministarstva prosvete i nauke Republike Srbije (projekti III44006 i III42006).

Abstract:

DEFINING EDUCATIONAL INTERESTS AND NEEDS AS A QUALITY REQUIREMENT FOR SAFETY DOCTORAL PROGRAMS IN CROATIA

The research aims to define educational interests and needs for a university postgraduate scientific safety doctoral program in Croatia. This is a key quality requirement for safety doctoral programs in Croatia. The research was conducted using an online survey between 1 October 2012 and 31 December 2012 on a representative sample of safety professionals employed in business organizations and public and government institutions in Croatia. The research results confirm the established hypotheses. There is significant interest among safety professionals in Croatia in a safety doctoral program. A very significant 43.46% of safety professionals in Croatia are very interested and are potential candidates for such safety doctoral program. According to most safety professionals, there is a need for a safety doctoral program in Croatia. 44.69% of safety professionals thought there was a need for a safety doctoral program in Croatia, while 36.73% thought it was much needed urgently. There are links between the interests in and needs for a safety doctoral program in Croatia and the personal profile of a safety professional in Croatia. A highly significant correlation was confirmed between subjects' interest in a safety doctoral program and their opinion on the need for one in Croatia.

Key words: *doctoral program, educational needs, interests, knowledge management, quality, safety.*